

Amsterdam, 19 mei 2008

Open brief aan de voorzitter van de Raad voor Cultuur

Legt cultuurpopulisme bom onder het adviesstelsel?

Geachte mevrouw Swaab,

Het advies van de Raad voor Cultuur over de culturele Basisinfrastructuur aan de minister heb ik met weinig plezier gelezen.

U bent er in geslaagd het publieke debat over kunst en politiek wederom te versmallen tot de vraag of er wel of niet meer rijkssubsidie beschikbaar zal komen. Tweespalt met de minister is het gevolg, valse illusies worden gewekt in het kunstenveld en het toch al negatieve publieke imago van de gesubsidieerde kunsten ('ze zeuren altijd om meer geld') wordt weer eens bevestigd.

Na de adviesraden van de grote steden beweegt ook uw raad zich op politiek terrein op een wijze die mij niet verstandig lijkt. Ik vraag mij af of de culturele sector gebaat is bij deze politieke opstelling van de adviesraden. Met deze brief roep ik (u) op tot een publiek debat met de sector over de door de adviesraden gekozen strategie. Wordt met dit cultuurpopulisme een bom gelegd onder het adviesstelsel?

Hieronder geef ik aan over welke (strategische) keuzes dit publieke debat zou kunnen gaan. Dit debat zou moeten plaatsvinden nog voordat de tweede kamer haar debat voert over het advies aan de minister.

Goede raad is duur

Het hele stelsel van onafhankelijke adviesraden is gebaseerd op de wens voldoende afstand te bewaren tussen de politiek en de kunsten. Dat werkt natuurlijk alleen als omgekeerd ook de kunstadviseurs voldoende afstand weten bewaren tegenover de politiek. Doordat de adviesorganen de verdenking op zich laden aan politiek te doen, wordt argwaan en onzekerheid gezaaid bij gemeentebestuurders en politici. Dat schaadt het inhoudelijk gezag van de adviesraden en daar is de culturele sector niet bij gebaat.

Meer geld van de rijksoverheid is een wens die kunstenaars delen met bijvoorbeeld de sport, de kinderopvang en de gezondheidszorg. Het verschil met deze andere sectoren is echter dat wij er niet in slagen de publieke waardering voor de gesubsidieerde kunsten om te zetten in voldoende draagvlak in de Tweede Kamer

voor een verdere verhoging van het kunstenbudget. Dat probleem kan de minister niet alleen oplossen, het is primair aan de sector zelf om de maatschappelijke impact van de kunsten te verhogen. Het pleidooi voor een budgetverhoging voor de kunsten moet met de juiste argumenten worden gevoerd en dat zijn niet de systeemargumenten die in uw advies domineren.

Door tal van instellingen hogere bedragen in het vooruitzicht te stellen uit een subsidiebudget dat er niet is, kweekt u nieuwe teleurstellingen. En met de heroïsche weigering om de minister inhoudelijke te adviseren binnen het vooralsnog beschikbare budget, koopt u geen steun voor de positie van de Raad in een tijd waarin het bestaansrecht van alle adviesorganen politiek ter discussie staat. Preken voor eigen parochie doet het altijd goed, maar daar maakt de kunst geen vrienden mee.

Uw advies is in de verleden tijd geschreven

U doet het in uw advies voorkomen alsof de culturele sector alleen aan talentontwikkeling, internationalisering en diversiteit wil werken omdat de minister dat zo graag wil en dat instellingen 'deze taken alleen op zich kunnen nemen' als de minister extra geld op tafel legt. Het brongebied voor inspiratie ligt voor de culturele sector van nature altijd internationaal. Talenten inzetten en ontwikkelen is het hart van ons werk. Ook het werken aan diversiteit en professionalisering is in de eerste plaats een kwestie van keuzes maken door kunstenaars en instellingen zelf, hoe krap of ruim het beschikbare subsidiebudget ook is. Wij werken niet op bestelling van de overheid en kiezen onze focus zelf.

Het is natuurlijk prima dat de Raad een ambitieuze minister in een kritische spiegel hard confronteert met de prijs van zijn cultuur-politieke dromen en ambities. Uw oordeel dat de ambities van minister Plasterk in de komende vier jaar met het huidige budget niet kunnen worden gerealiseerd, wordt binnen de sector van harte onderschreven. Dat gegeven maakt fasering en het maken van scherpe keuzes onvermijdelijk zolang de minister er niet in slaagt in het Kabinet voldoende bondgenoten voor zijn agenda te vinden.

Maar het is mij een raadsel waarom het ontbreken van krap 27 miljoen euro voor de raad aanleiding is apocalyptische beelden te schetsen over 'een valse start van en nieuw tijdperk' en dat een lager budget afbreuk zou doen aan de compleetheid, kwaliteit en kracht 'van de culturele infrastructuur die nu wordt ingericht'. Alsof er in Nederland al geen goed functionerende basisinfrastructuur zou bestaan en deze basisinfrastructuur niet aanzienlijk groter is dan de optelsom van instellingen waar de raad advies over mag uitbrengen.

Uw advies is met één oog dicht geschreven

Elk pleidooi voor budgetverruiming wint aan kracht wanneer de sector in staat is kritisch naar zich zelf te kijken. Van een serieuze, systematische kritische reflectie op de ontwikkelingen in de culturele sector is in uw advies geen sprake. Uw mildheid in zake het uitblijven van resultaten op het gebied van diversiteit (en de

opdracht in deze versmallen tot doelgroepenbeleid!) is, gezien de grote maatschappelijke urgentie die daar onder zit, misplaatst.

Het gegeven dat in delen van de sector bestaande eigen-inkomensnormen niet worden gehaald, een bredere cultuurparticipatie niet zichtbaar wordt en een professionele bedrijfsvoering uitblijft, wordt met de mantel der liefde bedekt. Door de Raad wordt onvoldoende onderkend dat uitvoering van het advies van de Commissie Cultuurprofijt een effectieve hefboom mogelijk maakt om koplopers te belonen en achterblijvers op te juttten. Om er zo aan bij te dragen dat bestaande beleidsdoelen nu eens sectorbreed serieus worden genomen en de sector op resultaten mag worden afgerekend!

Schrijf uw plan B in de toekomstige tijd

U bent geen nieuwkomer in het politieke domein. De boodschap van minister Plasterk dat het kabinet op dit moment geen extra geld beschikbaar stelt voor het deel van de infrastructuur waar u over adviseert, kan u niet 'rauw op het dak gevallen zijn'. Door uw 'werkweigering' heeft u aan de minister onnodig vroeg een (afwijzende) stellingname ontlokt.

Onthul of schrijf vandaag nog uw plan B en schrijf dit in de toekomstige tijd! Door uw horizon verder te leggen dan de planperiode 2009 - 2012. Door de minister wél te adviseren over hoe hij binnen het beschikbare budget de verdere ontwikkeling van de basisinfrastructuur het beste stapsgewijs kan stimuleren.

Door het uitgangspunt 'meer voor minder' ook tot uw probleem te maken en aandacht voor talentontwikkeling, internationalisering en diversiteit veel scherper als onderscheidende toetspunten te gebruiken in uw advisering over subsidieverzoeken.

Door de minister te adviseren hoe hij, samen met de dragers van de basisinfrastructuur, de kracht van kunst intensiever kan verbinden met de problemen en perspectieven die spelen aan de frontlinie in het onderwijs, in de wijken, in de jeugdcultuur. De uitwerking van deze ambitie biedt alle ruimte om confrontatie én partnerschap met de minister te zoeken. Ook biedt het de beste kansen om op termijn het zakelijk en financieel draagvlak van de culturele sector te versterken.

Een kopie van deze brief stuur ik ook aan de voorzitters van de adviesraden van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht.

Met dank en vriendelijke groet,

Bert Holvast
Directeur Federatie van Kunstenaarsverenigingen